

ความรู้และการรับรู้ที่มีต่อพฤติกรรมในการจัดการขยะพลาสติกของคนกรุงเทพมหานคร

Knowledge and Perception Affecting Behavior of Plastic Waste

Management of People in Bangkok

จอมขวัญ อากมานนท์¹ นาวาอากาศเอก ปัญญา ศรีสิงห์²

Jomtawan Arkamanon¹ and Gp.Capt.Panya Srising²

Received April 17,2020 & Retrieved May 14,2020 & Accepted December 30, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกของคนกรุงเทพฯ 2) เปรียบเทียบพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกของคนกรุงเทพฯ มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกของคนกรุงเทพฯ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพฯ จำนวน 400 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ค่าสถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า T-test ค่า F-test วิเคราะห์การถดถอยอย่างง่ายและถดถอยเชิงพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1) พฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกของคนกรุงเทพฯ เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านพบว่าพฤติกรรมด้านการลดปริมาณพลาสติกและด้านการคัดแยกขยะพลาสติกอยู่ในระดับน้อยมาก พฤติกรรมด้านการนำพลาสติกมาใช้ประโยชน์อยู่ในระดับบางครั้ง ด้านการกำจัดขยะพลาสติกส่วนใหญ่ กำจัดขยะพลาสติกโดยทิ้งลงถังขยะ ส่วนกำจัดขยะพลาสติกโดยการเผากลางแจ้งและฝังกลบนั้น แทบไม่เคยเลย 2) คนกรุงเทพฯ ที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีพฤติกรรม กำจัดขยะพลาสติกแตกต่างกัน ส่วนจำนวนสมาชิกในครอบครัวแตกต่างกันมีพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกไม่แตกต่างกัน 3) ปัจจัยด้านความรู้ในการจัดการขยะพลาสติกและการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ประกอบด้วย การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากบุคคลที่มีชื่อเสียง บุคคลใกล้ชิด โทรทัศน์ และคู่มือ/แผ่นพับ เกี่ยวกับการจัดการขยะพลาสติก ส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติก

ความสำคัญ : พฤติกรรม ความรู้ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การจัดการขยะพลาสติก

¹โครงการบัณฑิตศึกษาด้านบริหารธุรกิจ (สปท.) คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ E-mail:jomtawan.ark@ku.th

¹Civil-Military MBA Program, Faculty of Business Administration, Kasetsart University

²คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

²Faculty of Business Administration, Kasetsart University

email :panya_toy@yahoo.com

ABSTRACT

The objectives of this research are: 1) study the plastic wastes management behavior of people in Bangkok. 2) to compare self-development of people in Bangkok which are classified by personal information 3) to study factors that affect to behavior of managing plastic wastes by questionnaires which were collected from 400 people in Bangkok. In addition, the Statistics which analyzed such as Percentage, Mean, T-test, F-test, Simple Regression and Multiple Regression. The results indicate that: 1) the plastic wastes management behavior of people in Bangkok, analyzing of behavior in each type were shown that reducing of plastic wastes and separating of plastic wastes are a high frequency level, reusing of plastic wastes is occasionally level. Furthermore, aspect of disposal, mostly people throw those wastes into the bin, in other hand open burning and landfill of plastic waste are barely found. 2) different gender, age, education, occupation and average monthly income had different level of the plastic wastes management behavior. In contrast, a different family member did not show the different level of the plastic wastes management behavior. 3) the factors of knowledge and perceived information that include famous person, intimate, television and manual/pamphlet affect to the plastic wastes management behavior.

Keywords: Behavior, Knowledge, perceived information, Plastic wastes management

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับมนุษย์อย่างแนบแน่น ในอดีตปัญหาเรื่องความสมดุลของธรรมชาติ ตามระบบนิเวศยังไม่เกิดขึ้นมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้คนในยุคต้น ๆ นั้น มีชีวิตอยู่ใต้อิทธิพลของธรรมชาติ ความเปลี่ยนแปลงทางด้านธรรมชาติและสภาวะแวดล้อมเป็นไปอย่างค่อยเป็นค่อยไป จึงอยู่ในวิสัยที่ ธรรมชาติสามารถปรับสมดุลของตัวเองได้ แต่ในปัจจุบันนี้การเติบโตของระบบเศรษฐกิจ สังคม อุตสาหกรรม การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างฟุ่มเฟือย ทำให้เกิดปัญหารุนแรง ด้านสิ่งแวดล้อมขึ้นในบางส่วนของโลกและประเทศไทยเอง โดยเฉพาะปัญหาเรื่องขยะเป็นปัญหาที่มีอยู่คู่ กับทุกสังคมบนโลกมาเป็นเวลานาน ขยะนั้นถ้าสามารถควบคุม จัดเก็บ การจัดการหรือจัดการได้อย่างมี ประสิทธิภาพย่อมไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม ปัจจุบันจำนวนขยะเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากการขยายตัวของชุมชน และภาคธุรกิจต่างๆ จำนวน ประชากรมีมากขึ้นและมีการตั้งบ้านเรือนหนาแน่นขึ้น ปริมาณขยะก็จะเพิ่มมากขึ้นด้วย โดยเฉพาะขยะ พลาสติกด้วยคุณสมบัติของพลาสติกที่มีน้ำหนักเบา มีความยืดหยุ่นสูงและราคาถูก ทำให้มีการใช้พลาสติก ในผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ต่างๆ อย่างแพร่หลาย โดยพลาสติกมากกว่าครึ่งหนึ่งที่ผลิตขึ้นใช้ในชีวิตประจำวันเป็นประเภทใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้ง (Single-use plastics) ซึ่งมีอายุการใช้งานสั้น และทำให้เกิดการใช้พลาสติกมากเกินไปจนเกิดความจำเป็น ทั่วโลกจึงกำลังประสบปัญหามลพิษจากขยะพลาสติกโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเทศกำลังพัฒนาที่ไม่มีระบบจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพ นักวิจัยคาดการณ์ว่าขยะพลาสติกที่เกิดขึ้นทั่ว

โลก มีเพียงร้อยละ 9 เท่านั้นที่มีการนำกลับมาใช้ใหม่ (รีไซเคิล) และส่วนใหญ่ (ร้อยละ 79) สะสมในแหล่ง ฝังกลบ หรือตกค้างในสิ่งแวดล้อมบนบกและในทะเล (Geyer, Jambeck and Law, 2017)

ประเทศไทยนั้นปัญหาขยะพลาสติกนับเป็นปัญหาที่สำคัญโดยในแต่ละปี ประเทศไทยมีการผลิต และใช้ ฤกษ์พลาสติกกว่า 45,000 ล้านใบ ในปี พ.ศ. 2560 ปริมาณขยะพลาสติกประเภทฤกษ์พลาสติกหิวอยู่ที่ 517,054 ตัน แก้วน้ำพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว 241,233 ตัน หลอดพลาสติก 3,873 ตัน กล่องโฟมบรรจุอาหาร 29,248 ตัน (คณะอนุกรรมการบริหารจัดการขยะพลาสติก, 2561) (Subcommittee on Plastic Waste Management, 2018) ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา มีขยะประเภทพลาสติกเกิดขึ้นในประเทศทั้งสิ้นร้อยละ 12 ของ ปริมาณขยะทั้งหมด หรือประมาณปีละ 2 ล้านตัน นำ กลับมาใช้ประโยชน์ ปีละ 0.5 ล้านตัน (ร้อยละ 25) ส่วน ที่เหลือ 1.5 ล้านตันถูก นำไปกำจัดด้วยวิธีฝังกลบหรือเตาเผา บางส่วนตกค้างในสิ่งแวดล้อม (กรมควบคุมมลพิษ, 2560) (Pollution Control Department, 2017) ขณะเดียวกันรัฐบาลได้เล็งเห็นถึงปัญหาและให้ ความสำคัญกับการจัดการขยะ พลาสติกโดยรัฐบาลไทยได้จัดทำร่างแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก (พ.ศ. 2561-2573) ในเรื่องการลด และเลิกใช้พลาสติกด้วยการใช้วัสดุทดแทนที่เป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อม การนำขยะพลาสติกกลับมาใช้ประโยชน์ ซึ่ง สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

การจัดการขยะพลาสติกเป็นเรื่องที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องและประชาชนทุกคนควรให้ความสำคัญ ร่วมมือกัน จัดการและแก้ไขปัญหา เพราะปัญหาที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อเชื่อมโยงเป็นวงกว้าง เช่น ปัญหา สุขภาพปัญหามลพิษทาง น้ำและอากาศ ปัญหาขยะทะเล และปัญหาความสมดุลของระบบนิเวศ ซึ่งการ จัดการขยะพลาสติกนั้นควรเริ่มจากต้น ทางจนถึงปลายทาง เช่น สร้างความตระหนักให้กับประชาชน สร้างความรู้ความเข้าใจการปรับเปลี่ยนมุมมองการ แก้ปัญหาขยะใหม่ไม่เพียงแก้ด้วยการเก็บขยะแล้ว

นำไป รีไซเคิลเพียงอย่างเดียว แต่เปลี่ยนมุมมองโดยไม่มองขยะเป็นเพียงแค่ขยะหรือของเหลือทิ้ง แต่มองขยะให้ เป็น วัสดุดีบ ทำให้เห็นประโยชน์จากขยะเหล่านี้มากกว่าการมองว่าเป็นปัญหา กรุงเทพมหานคร เป็นเมืองที่มีปริมาณขยะ มูลฝอยเกิดขึ้นต่อวันมากที่สุดของประเทศไทย และใน ส่วนการจัดเก็บขยะแบ่งได้เป็น ขยะอินทรีย์ ขยะรีไซเคิล ขยะ อันตราย และขยะพลาสติก โดยเฉลี่ยกรุงเทพฯ จัดเก็บขยะมูลฝอยได้ 10,500 ตันต่อวันในจำนวนนี้เป็นขยะพลาสติก เช่น หลอด ฤกษ์พลาสติก รวมถึง พลาสติกประเภทอื่นๆ 1,400 ตัน หรือคิดเป็นร้อยละ 13 ของขยะที่จัดเก็บได้ ซึ่ง ปริมาณขยะพลาสติกใน กรุงเทพฯ มีแนวโน้มมากขึ้นเนื่องจากหลายสาเหตุไม่ว่าจะเป็นจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น จากการขยายตัวของเมืองในเขตชั้นนอกและชั้นใน โดยเฉพาะพื้นที่ใกล้เส้นทางรถไฟฟ้าและการเพิ่มจำนวนของผู้คนที่ เข้า มาทำงานจนถึงนักท่องเที่ยวเนื่องจากเป็นศูนย์กลางความเจริญและเป็นแหล่งท่องเที่ยวของทั้งชาวไทยและ ต่างประเทศ จากสภาพปัญหาการจัดการขยะพลาสติกและแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของขยะพลาสติกในกรุงเทพฯ เป็นเหตุ ให้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาเรื่องพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะพลาสติกของคนกรุงเทพฯ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการรณรงค์ หาแนวทางแก้ไขและการส่งเสริมให้คนกรุงเทพฯเกิดความรู้ความเข้าใจ ถึงการจัดการขยะพลาสติกเพื่อให้การจัดการ ขยะพลาสติกมีประสิทธิภาพเนื่องจากหากจัดการไม่ดีก็กลายเป็นขยะ ในทางกลับกันการจัดการที่ถูกต้องนั้นก็ กลายเป็นวัสดุดีบ เมื่อขยะพลาสติกลดลงก็จะทำให้สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศที่ดีขึ้นลดภาวะโลกร้อนทรัพยากรทาง ทะเลอุดมสมบูรณ์ขึ้นรวมถึงจะส่งผลดีต่อระบบเศรษฐกิจฐานทรัพยากรทางทะเลชายฝั่งและทางบก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะพลาสติกของคนกรุงเทพมหานคร
2. เปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะพลาสติกของคนกรุงเทพมหานครที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน

3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกของคนในกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกแตกต่างกัน จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนและจำนวนสมาชิกในครอบครัว
2. ปัจจัยด้านความรู้ในการจัดการขยะพลาสติกและปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกของคนกรุงเทพมหานคร

การทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะพลาสติก ในประเทศไทยนั้น ภายใต Roadmap การจัดการขยะพลาสติก (พ.ศ. 2561-2573) (ร่าง) และ แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก (พ.ศ. 2561-2565) (กรมควบคุมมลพิษ, 2560) (Pollution Control Department, 2017) ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติมีแนวทางการบริหารจัดการขยะพลาสติกภายใต้แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก (พ.ศ. 2561 – 2565) ประกอบด้วย 3 มาตรการสำคัญ คือ 1) มาตรการลดการเกิดขยะพลาสติก ณ แหล่งกำเนิด 2) มาตรการลด เลิก ใช้พลาสติก ณ ขั้นตอนการบริโภค และ 3) มาตรการจัดการขยะพลาสติกหลังการบริโภค รายละเอียดดังนี้ 1) มาตรการลดการเกิดขยะพลาสติก ณ แหล่งกำเนิด มุ่งเน้นให้ความสำคัญในการป้องกัน และ ควบคุมการเกิดของเสียจากการผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์โดยการออกแบบผลิตภัณฑ์และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Eco-design) ลดปริมาณสารพิษในผลิตภัณฑ์การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกระบวนการผลิตด้วยการเลือกใช้วัตถุดิบในการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึงขีดจำกัดและศักยภาพของระบบนิเวศธรรมชาติในการรองรับมลภาวะจากพลาสติก

2) มาตรการลดเลิกใช้พลาสติก ณ ขั้นตอนการบริโภคมุ่งเน้นให้ความสำคัญในการส่งเสริม การบริโภคที่ยั่งยืน โดยการเสริมสร้างจิตสำนึกของประชาชนในการบริโภคที่เหมาะสม ลดการบริโภคพลาสติกที่ฟุ่มเฟือยส่งเสริมการบริโภคสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมตลอดจนการสร้างแรงจูงใจเพื่อกำหนดให้ผู้ประกอบการรับผิดชอบสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ของตนตลอดวัฏจักรชีวิตการส่งเสริมความร่วมมือภาครัฐ และเอกชนในการลด เลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว

3) มาตรการจัดการขยะพลาสติกหลังการบริโภค มุ่งเน้นให้ความสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพ การนำขยะพลาสติกกลับมาใช้ประโยชน์เข้าสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ส่งเสริม ให้ประชาชนลด และคัดแยกขยะเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ การจัดทำหลักเกณฑ์แนวทางการส่งเสริมการนำขยะพลาสติกกลับมาใช้ใหม่ การส่งเสริมให้อุตสาหกรรมบางประเภทต้องใช้ซ้ำหรือรีไซเคิลพลาสติก รวมทั้ง มาตรการส่งเสริมทางภาษีสำหรับผู้ประกอบการที่มีการนำขยะพลาสติกกลับมาใช้ใหม่ ตลอดจน การศึกษา ค้นคว้าวิจัยและจัดหาเทคโนโลยีการใช้ประโยชน์จากขยะพลาสติกอย่างมีประสิทธิภาพ และ สร้างโมเดล ธุรกิจที่ยั่งยืน การจัดการพลาสติกหลังการบริโภคประกอบด้วย 3.1) การคัดแยกของดีออกจากของเสีย เพื่อช่วยเพิ่มมูลค่าของวัสดุเหลือใช้และสามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์เต็มตามศักยภาพมากยิ่งขึ้น ลดความสิ้นเปลืองของทรัพยากร ขจัดปัญหาการปนเปื้อน ตลอดจนเอื้ออำนวยให้การเก็บขนและกำจัดเป็นไปด้วยความสะดวก

รวดเร็ว 3.2) การเก็บขนที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยทางด้านภาชนะรองรับที่มีปริมาณ เพียงพอ สะดวก ทัวถึง มีบริการรถเก็บขนครอบคลุมทุกเส้นทาง มีการกำหนดวันเวลาที่แน่นอนตรงเวลา มี การบริการ ที่ดี และประชาชนให้ความร่วมมือ ในการทิ้งของเสียลงในภาชนะหรือจุดที่กำหนดนัดหมายไว้ 3.3) การนำ กลับมาใช้ประโยชน์และการกำจัดขยะที่เก็บรวบรวมมาจากแหล่งกำเนิดต่างๆ อาจจำแนกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ ขยะหรือวัสดุเหลือใช้ที่ยังสามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้จะถูกเก็บ รวบรวม โดยคนคู้ขยะ ณ สถานที่ กำจัดขยะมูลฝอยแล้วนำไปขายยังร้านรับซื้อของเก่า เข้าสู่โรงงานแปรรูป กลับมาใช้ใหม่ต่อไป และขยะที่ไม่คุ้ม ค่าต่อการนำ กลับมาใช้ประโยชน์ใหม่และจำเป็นต้องได้รับการกำจัดตามหลักสุขาภิบาล (Sanitary) และก่อ ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด

การดำเนินการจัดการขยะพลาสติกในต่างประเทศ

สาธารณรัฐไต้หวัน (กรมควบคุมมลพิษ, 2560) (Pollution Control Department, 2017) ในปี พ.ศ. 2544 องค์กรคุ้มครองสิ่งแวดล้อมไต้หวัน (Taiwan Environmental Protection Agency, EPA) ออก กฎหมายเพื่อดำเนินนโยบายห้ามใช้ถุงพลาสติก และกล่องโฟมโดยไม่คิดมูลค่า (Ban the distribution of free plastic shopping bags and foam box) เนื่องจากมีถุงพลาสติกเกิดขึ้นในไต้หวัน 16 ล้านชิ้นต่อวัน ทำให้เกิดปัญหาในการกำจัดขยะมูลฝอยประเภทพลาสติก และโฟม โดยมีการเริ่มใช้ใน ปี พ.ศ.2545 คือ 1) มีการออกกฎหมายห้ามใช้ถุงพลาสติกที่มีความหนาไม่เกิน 0.06 มิลลิเมตร 2) มาตรการเก็บภาษีสิ่งแวดล้อมใน ระดับผู้ค้าปลีกโดยออกกฎหมายห้ามร้านค้าให้ถุงพลาสติก และ กล่องโฟมโดยไม่คิดราคา ค่าปรับสำหรับผู้ไม่ ปฏิบัติตามกฎหมาย อยู่ระหว่าง 66,000-300,000 ดอลลาร์ ไต้หวัน

การจัดการขยะของประเทศสิงคโปร์

(กรมส่งเสริมการศูระหว่างประเทศ, 2562) (Department of International Trade Promotion, 2019) ระบบการจัดการของเสียในสิงคโปร์ในช่วงปลาย พ.ศ.2513 หน่วยงาน National Environmental Agency (NEA) ได้นำระบบโรงเผาขยะเป็นพลังงาน (Waste-To-Energy Incineration Plants) หรือ WasteTo-Energy (WTE) เข้ามาใช้ในการกำจัดขยะมูลฝอยในสิงคโปร์ ซึ่งสามารถลดปริมาณขยะได้ถึง 90% ทำให้ ลดพื้นที่ที่ใช้ในการฝังกลบนอกจากนี้ WTE ยังสร้างไอน้ำที่ได้จากการเผาไหม้ขยะและนำไปใช้ขับเคลื่อน เครื่องปั่นไฟเพื่อการผลิตกระแสไฟฟ้าในสิงคโปร์อีกด้วย ปัจจุบันมีโรงงาน WTE ในสิงคโปร์มีทั้งหมดสี่ แห่ง โดยขยะที่นำมาเผาที่ WTE นี้ มีสัดส่วนประมาณ 37% ของขยะทั้งหมดในสิงคโปร์ ส่วนอีก 60% จะถูกนำ กลับมารีไซเคิล และที่เหลืออีก 3% นำไปฝังในบ่อขยะนอกชายฝั่ง Semakau Landfill

มาตรการการจัดการขยะของรัฐบาลสิงคโปร์

1. นโยบายรายงานบรรจุภัณฑ์ภาคบังคับผู้ผลิตบรรจุภัณฑ์จะต้องรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ ประเภท และปริมาณของบรรจุภัณฑ์ที่วางจำหน่ายในสิงคโปร์รวมทั้งการวางแผนการลดปริมาณบรรจุ ภัณฑ์และดำเนินการรายงานข้อมูลดังกล่าวไปยังหน่วยงาน NEA เป็นประจำทุกปี

2. นโยบาย The 3Rs (Reduce, Reuse, Recycle) เป็นระบบการจัดการขยะมูลฝอยแบบบูรณาการของสิงคโปร์ โดยมาตรการนี้จะมุ่งเน้นไปที่การลดและรีไซเคิลขยะทั้งในบริเวณบ้าน โรงเรียน และสำนักงานในสิงคโปร์

3. แผนแม่บท Zero Waste Masterplan ในปีพ.ศ. 2562 กระทรวงสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรน้ำสิงคโปร์ได้ประกาศแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาประเทศและการใช้ทรัพยากรแบบยั่งยืนนอกจากนี้ยังมีการนำแนวทางเศรษฐกิจแบบวงกลม (Circular Economy) เข้ามาใช้ในการจัดการของเสียและการใช้ทรัพยากรสำหรับการผลิตและการบริโภคแบบยั่งยืน โดยเน้นไปที่การจัดการขยะมีอัตราการรีไซเคิลต่ำ คือ ขยะจากอาหารขยะจากอิเล็กทรอนิกส์และขยะจากบรรจุภัณฑ์ซึ่งรวมถึงพลาสติก

แนวความคิดเกี่ยวกับพฤติกรรม

พฤติกรรมหมายถึงการกระทำของบุคคลที่แสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิดอันเนื่องมาจากการรับรู้การเรียนรู้ การตัดสินใจหรือมีสิ่งกระตุ้นให้แสดงออกโดยการใคร่ครวญหรือเป็นไปโดยรู้สึกตัวและไม่ได้ใคร่ครวญหรือไม่รู้สึกตัวทั้งที่สามารถสังเกตได้และสังเกตไม่ได้ (เพียงเพ็ญ ศรีวิโรจน์, 2552) (Sriviroj, P., 2009) เป็นกระบวนการของปรับเปลี่ยนการกระทำของตัวเองให้ไปสู่ภาวะที่เป็นที่ต้องการมากกว่าหรือการกระทำที่ดีขึ้นแต่พฤติกรรมมนุษย์นั้นมีความซับซ้อนและมีปัจจัยต่างๆ เข้ามาเกี่ยวข้องการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจึงไม่ใช่เรื่องง่าย (ชลดา คอนแสง, 2556) (Konsaeng, C., 2013)

สรุปโดยรวมพฤติกรรม คือ การกระทำที่แสดงออกมาหรือการตอบสนองต่อสถานการณ์ต่างๆ อันมาจากการรับรู้การเรียนรู้เป็นต้น ในรูปของการปฏิบัติหรือการกระทำที่สามารถสังเกตเห็นได้และไม่สามารถสังเกตเห็นได้

แนวความคิดเกี่ยวกับความรู้

ความรู้ คือ ความคิดของแต่ละบุคคลที่ผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์จนเกิดความเข้าใจและนำไปใช้ประโยชน์ในการสรุปและตัดสินใจในสถานการณ์ต่างๆ จนได้รับการยอมรับโดยคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งของสังคม (กิริติ ยศยิ่งยง, 2549) (Yingyong, K., 2006) อีกทั้งเป็นพฤติกรรมเบื้องต้นที่ ผู้เรียนสามารถจำได้หรือระลึกได้โดยการมองเห็นได้ยืนความรู้ในขั้นนี้คือข้อเท็จจริงกฎเกณฑ์ คำจำกัดความ (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2555) (Wongyai, W., 2012)

โดยสรุปแล้วความรู้ไม่ได้เป็นเพียงข้อมูลที่ทำให้คนรู้เข้าใจเท่านั้น แต่ยังมีกระบวนการคิดวิเคราะห์ประเมินค่า เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาส่งผลต่อการกระทำต่างๆ ความรู้ที่เกิดขึ้นนั้นมาจากหลายๆ ด้าน เช่น การเรียน การค้นคว้า ความคุ้นเคย ความเชี่ยวชาญ และยังรวมถึงการศึกษาจาก การสังเกตหรือจากประสบการณ์ในอดีต จากสิ่งแวดล้อม ซึ่งก็คือ เรียนรู้จากสภาพธรรมชาติที่อยู่ใกล้ๆ ตัว และการเรียนรู้จากสังคม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผกามาศ รินรักษา (2559) (Rinruksa, P., 2016) ได้ศึกษาความรู้ ทักษะและพฤติกรรมการจัดการ

ขยะมูลฝอยในเขต ตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี จากการทดสอบหาความสัมพันธ์พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับน้อยความสัมพันธ์ของทัศนคติเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลางส่วนความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติการจัดการขยะมูลฝอย

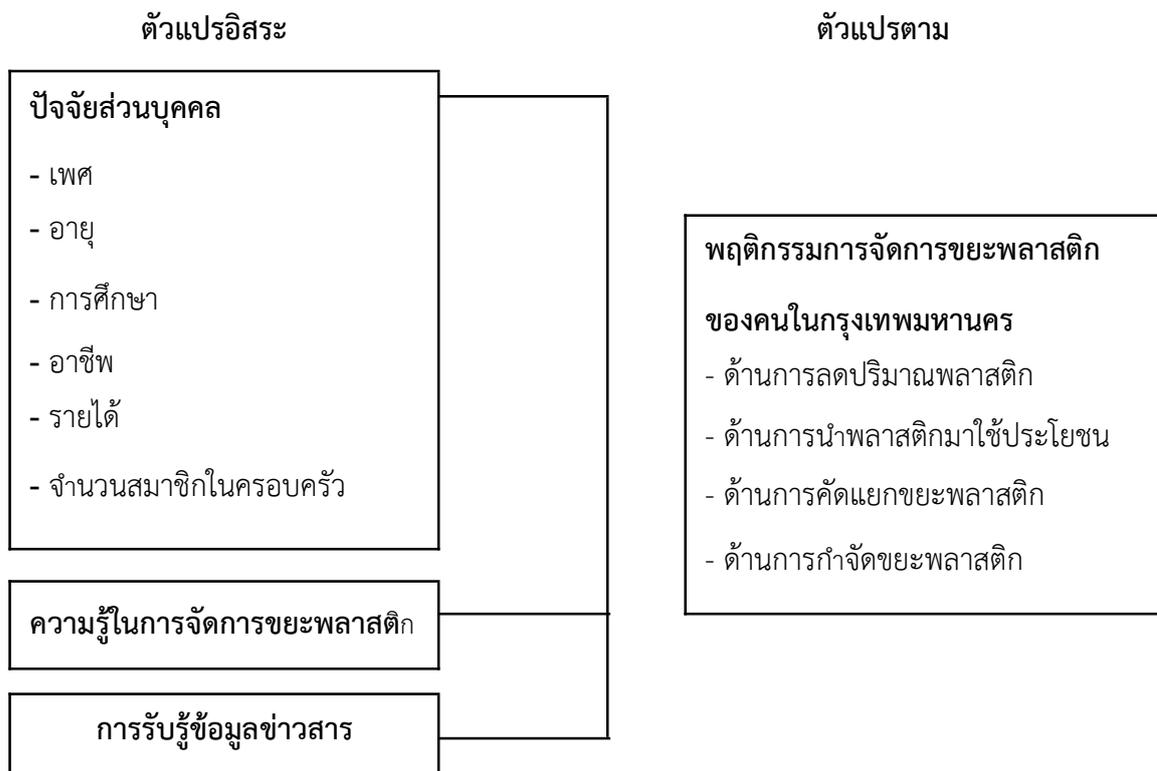
ณัฐวัฒน์ นิมิตมงคล (2559) (Nimitmongkol, N., 2016) ได้ศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตสวนหลวงจังหวัดกรุงเทพมหานครผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตสวนหลวง จังหวัดกรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากดีไปต่ำ คือ ด้านการใช้ซ้ำ ด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย ด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ ส่วนผลการศึกษาเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ของตัวแปรที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตสวนหลวง จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า รายได้ต่อเดือนในครัวเรือน และจำนวนสมาชิกใน ครัวเรือนไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตสวนหลวงจังหวัดกรุงเทพมหานคร ในด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการจัดการขยะ มูลฝอยของประชาชนในเขตสวนหลวง จังหวัดกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

วันวิสาข์ คงพิรุณ, สรัญญา ถีป้อม และวิโรจน์ จันทร (2560) (Khongpirun, W., S. Thiphom and W. Chanthorn., 2017) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะในหมู่บ้านโป่งปะ ตำบลแก่งโสภา อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะมีความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอย อยู่ในระดับสูง และมีความตระหนักต่อการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับมาก แต่การจัดการขยะมูลฝอย ยังคงอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ยังพบว่าความรู้และความตระหนักในการจัดการขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ขอบเขตของงานวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาในเรื่องความรู้การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และ พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับพลาสติกและการจัดการขยะพลาสติก
2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครอายุ15ขึ้นไป
3. ขอบเขตพื้นที่การศึกษา ทำการศึกษาในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร
4. ขอบเขตระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา ดาเนินการศึกษาวิจัยทั้งสิ้น 6 เดือน ตั้งแต่เดือน กันยายน 2562 ถึง กุมภาพันธ์2563

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ กรอบแนวคิดในการวิจัย1

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ประชากรที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร อายุ 15 ปีขึ้นไป โดยมีประชากรทั้งหมด 4,614,198 คน (สำนักบริหารการทะเบียน, 2561) (The Bureau of Registration Administration, 2018) การหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ สูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1967) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้ขนาดของประชากรตัวอย่างจำนวน 400 คน

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ในรูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) กลุ่มตัวอย่างที่นำมาใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เก็บข้อมูลโดยใช้ระยะเวลา 2 เดือน ระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งแบบสอบถามผ่านการตรวจสอบคุณภาพ โดยการหาความเที่ยงเชิงเนื้อหา คือนำแบบสอบถาม แนวคิดและ ทฤษฎี ตลอดจนข้อมูลที่เกี่ยวข้องเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน จากนั้นหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.98 และหาค่าความเชื่อมั่นโดยทดสอบ ความสอดคล้องภายในด้วยวิธีการหาค่าแอลฟาครอนบาค (Cronbach's alpha) พบว่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค มีค่าความเชื่อมั่นเฉลี่ยเท่ากับ 0.80

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยแจกแจงความถี่แสดงผลเป็นค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อใช้วิเคราะห์ข้อมูลระดับพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะพลาสติก

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) ใช้วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

2.1 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และจำนวนสมาชิกในครอบครัวกับพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะพลาสติก โดยใช้ สถิติ คือ T-test ใช้สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระที่จำแนก 2 กลุ่ม และ F- Test ทดสอบเปรียบเทียบความแปรปรวนของตัวแปรอิสระที่จำแนกตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป

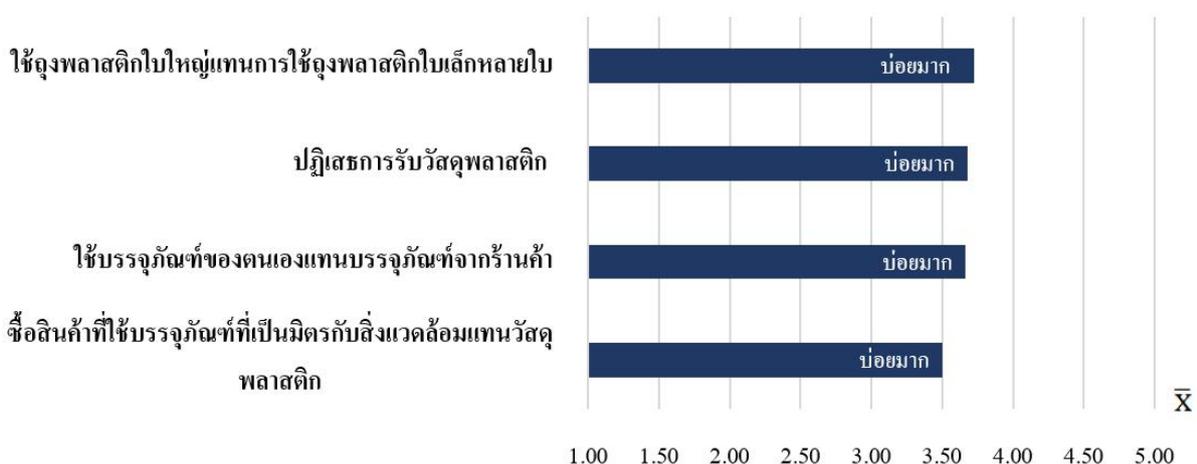
2.2 วิเคราะห์ปัจจัยด้านความรู้ในการจัดการขยะพลาสติกและด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับการจัดการขยะพลาสติกส่งผลต่อการจัดการขยะพลาสติก โดยการวิเคราะห์ความถดถอยอย่างง่าย (Simple Regression Analysis) ใช้หาอิทธิพลของตัวแปรตามตัวหนึ่งซึ่งส่งผลจากตัวอิสระ 1 ตัว และการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยใช้หาอิทธิพลของตัวแปรตามตัวหนึ่งซึ่งส่งผลจากตัวอิสระตั้งแต่ 2 ตัวแปรขึ้นไปเพื่อการวิเคราะห์ตัวแปรอิสระที่ทำนายหรือพยากรณ์ตัวแปรตาม

ผลการวิจัย

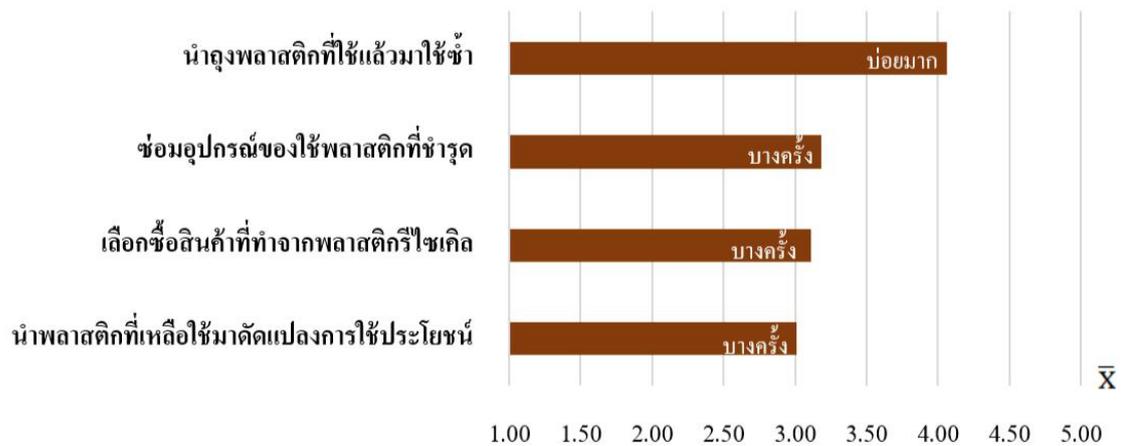
ส่วนที่ 1 พฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติก

ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะพลาสติกของคนกรุงเทพฯ โดยนำความถี่ของพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกแบบต่างๆ มาหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และแปรผลพฤติกรรมเป็น 5 ระดับ คือ ระดับบ่อยมากที่สุด ($x = 4.21-5.00$) บ่อยมาก ($x = 3.41-4.20$) บางครั้ง ($x = 2.61-3.40$) น้อยครั้ง ($x = 1.81-2.60$) และไม่เคยเลย ($x = 1.00-1.80$) ซึ่งแบ่งพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกเป็นแต่ละด้าน คือ ด้านการลดปริมาณพลาสติก ด้านการนำพลาสติกมาใช้ประโยชน์ ด้านการคัดแยกขยะพลาสติกและด้านการกำจัดขยะพลาสติก รายละเอียดดังภาพที่ 2-5

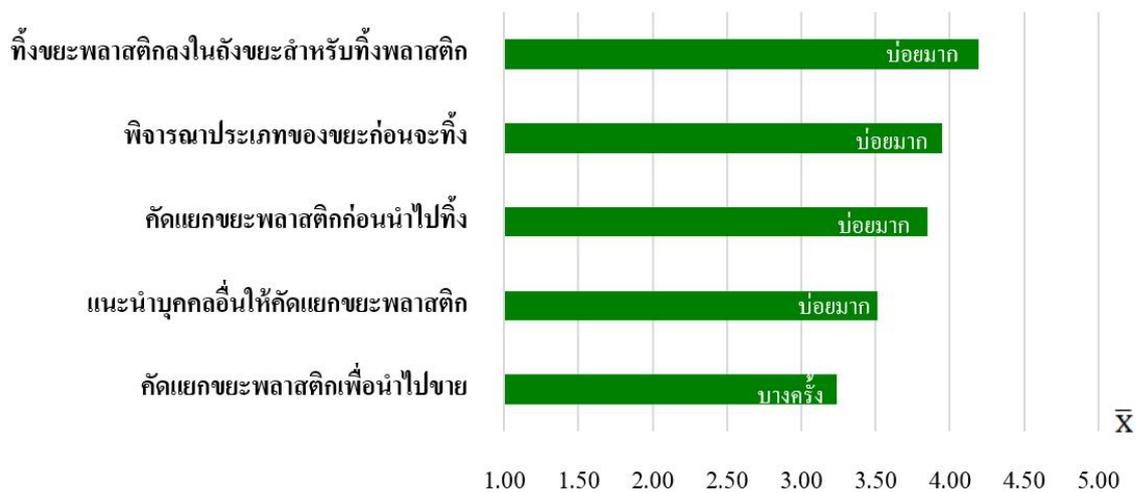
1) ด้านการลดปริมาณพลาสติก

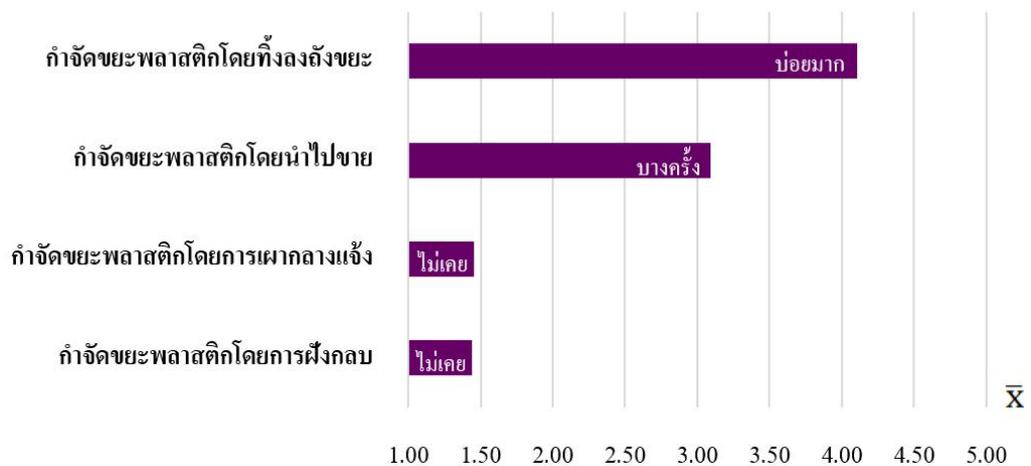
2) ด้านการนำพลาสติกมาใช้ประโยชน์

3) ด้านการคัดแยกขยะพลาสติก

4) ด้านการกำจัดขยะพลาสติก

ส่วนที่2ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่1คนกรุงเทพมหานครที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันมีพฤติกรรมการจัดการขยะ1

พลาสติกแตกต่างกันแนกตามจ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนและจำนวนสมาชิกในครอบครัว

ตารางที่1 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ด้านปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานการวิจัย ด้านปัจจัยส่วนบุคคล	ผลการทดสอบ
1.1 เพศแตกต่างกันมีพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกแตกต่างกันSig.= .(03)	ยอมรับสมมติฐาน
1.2 อายุแตกต่างกันมีพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกแตกต่างกันSig.=.017)(ยอมรับสมมติฐาน
สมมติฐานการวิจัย ด้านปัจจัยส่วนบุคคล	ผลการทดสอบ
1.3 ระดับการศึกษาแตกต่างกันมีพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกแตกต่างกัน (Sig. = .001)	ยอมรับสมมติฐาน
1.4 อาชีพแตกต่างกันมีพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกแตกต่างกัน(Sig.=.027)	ยอมรับสมมติฐาน
1.5 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันมีพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกแตกต่างกัน (Sig. = .038)	ยอมรับสมมติฐาน
1.6 จำนวนสมาชิกในครอบครัวแตกต่างกันมีพฤติกรจัดการขยะพลาสติก แตกต่างกันSig.(= .643)	ปฏิเสธสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านความรู้ในการจัดการขยะพลาสติก และปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูล

ข่าวสาร ส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกของคนกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานที่ 2.1 ปัจจัยด้านความรู้ในการจัดการขยะพลาสติกส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะ

พลาสติกของคนกรุงเทพมหานคร

การวิเคราะห์ถดถอยอย่างง่าย (Simple Regression) เพื่อพยากรณ์ตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกของคนกรุงเทพมหานครพบว่าความรู้ในการจัดการขยะพลาสติกสามารถพยากรณ์พฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกของคนกรุงเทพมหานคร ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ

สามารถอธิบายได้ร้อยละ $4(R^2 = .045)$ และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ $r = .21$ ดังนั้นปัจจัยด้านความรู้ในการจัดการขยะพลาสติกมีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกของคนกรุงเทพมหานคร เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ถดถอยอย่างง่ายของปัจจัยด้านความรู้ในการจัดการขยะพลาสติกกับพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกของคนกรุงเทพมหานคร

ตัวแปร	B	S.E.	Beta	t	P-value
ค่าคงที่	3.213	.116		27.775	.000
ความรู้ในการจัดการขยะพลาสติก	.047	.011	.212	4.322	.000

$r = .21$ $R^2 = .045$ Adjusted $R^2 = .042$ SEE = .44

สมมติฐานที่ 2.2 ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางต่างๆ ได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ สื่อ โซเชียลมีเดีย เว็บไซต์ สิ่งพิมพ์หนังสือพิมพ์ วารสารบุคคลที่มีชื่อเสียง เจ้าหน้าที่ราชการ คนในชุมชน/ หมู่บ้าน บุคคลใกล้ชิด การอบรม/การสัมมนา/การเรียน ป้ายโปสเตอร์ และคู่มือ/แผ่นพับ ส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกของคนกรุงเทพมหานคร

การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression) เพื่อพยากรณ์ตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรม การจัดการขยะพลาสติกของคนกรุงเทพมหานคร พบว่า ตัวแปรอิสระคือการรับรู้ข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทาง โทรทัศน์ บุคคลที่มีชื่อเสียง จากบุคคลใกล้ชิด และคู่มือ/แผ่นพับ สามารถร่วมกันพยากรณ์พฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกของคนกรุงเทพมหานคร ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสามารถอธิบายได้ร้อยละ 19.3 ($R^2 = .193$) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ($r = .439$) ดังนั้นตัวแปรด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเรียงจากตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกมากที่สุด คือ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากบุคคลที่มีชื่อเสียง บุคคลใกล้ชิด โทรทัศน์และคู่มือ/แผ่นพับเกี่ยวกับการจัดการขยะพลาสติก ส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกของคนกรุงเทพมหานครเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณของปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารกับพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกของคนกรุงเทพมหานคร

ตัวแปร	B	S.E.	Beta	t	P-value
ค่าคงที่	2.706	.109		24.925	.000
โทรทัศน์	.053	.021	.119	2.503	.013
บุคคลที่มีชื่อเสียง	.111	.020	.259	5.432	.000
บุคคลใกล้ชิด	.083	.025	.169	3.355	.001
คู่มือ/แผ่นพับ	.045	.023	.101	1.981	.048

$r = .439$ $R^2 = .193$ Adjusted $R^2 = .185$ SEE = .408

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาและวิเคราะห์พบว่า ภาพรวมพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกของคนกรุงเทพมหานคร มีระดับพฤติกรรมที่พบมากที่สุด คือ กรณีที่มีถังขยะแยกตามประเภทจะทิ้งขยะพลาสติกลงในถังขยะสำหรับ ทิ้งพลาสติก อยู่ในระดับน้อยมากเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านพบว่า พฤติกรรมด้านการลดปริมาณพลาสติกอยู่ ในระดับน้อยมากและที่พบอันดับแรกคือมีการใช้ถุงพลาสติกใบใหญ่สำหรับใส่ของแทนการใช้ ถุงพลาสติกใบเล็กหลายใบพฤติกรรมด้านการนำพลาสติกมาใช้ประโยชน์อยู่ในระดับบางครั้งอันดับที่พบมากที่สุด คือ มีการนำถุงพลาสติกที่ใช้แล้วมาใช้ซ้ำพฤติกรรมด้านการคัดแยกขยะพลาสติกอยู่ในระดับน้อยมากพฤติกรรมอันดับแรกที่มีพบ คือกรณีที่มีถังขยะแยกตามประเภทจะทิ้งขยะพลาสติกลงในถังขยะสำหรับทิ้งพลาสติกด้านการกำจัดขยะพลาสติกส่วนใหญ่กำจัดขยะพลาสติกโดยทิ้งลงถังขยะในระดับน้อยมากและมีการกำจัดโดยนำไปขายในระดับบางครั้ง ส่วนกำจัดขยะพลาสติกโดยการเผากลางแจ้งและฝังกลบนั้นแทบไม่เคยเลย

การเปรียบเทียบพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกของคนกรุงเทพมหานครที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และจำนวนสมาชิกในครอบครัวพบว่า เพศ อายุ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการที่ตั้งไว้ ส่วนจำนวนสมาชิก ในครอบครัวที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกไม่แตกต่างกัน

สำหรับตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกของคนในกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ปัจจัยด้านความรู้ในการจัดการขยะพลาสติก และปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ประกอบด้วยการรับรู้

ข้อมูลข่าวสารจากช่องทางโทรทัศน์ บุคคลที่มีชื่อเสียง บุคคลใกล้ชิด และคู่มือ/แผ่นพับ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผลการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 ที่ว่า คนกรุงเทพมหานครที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันมีพฤติกรรมการจัดการขยะ พลาสติกแตกต่างกัน จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน จำนวนสมาชิกใน ครอบครัว จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกแตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐานการที่ตั้งไว้ ส่วนจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐวัฒน์ นิมิตมงคล (2559) (Nimitmongkol, N., 2016) ได้ศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตสวนหลวง จังหวัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ส่วนจำนวนสมาชิกในครัวเรือนไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตสวนหลวงจังหวัดกรุงเทพมหานคร ในส่วนรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า รายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกแตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐานการที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐรดี คงตัน (2546) (Kongdan, N., 2003) ได้ศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร พบว่า รายได้ในครัวเรือนต่อเดือนมีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยคุณภาพการคัดแยกประเภทขยะ

สมมติฐานที่ 2 ที่ว่าปัจจัยด้านความรู้ในการจัดการขยะพลาสติก และปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกของคนกรุงเทพมหานคร จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยด้านความรู้ในการจัดการขยะพลาสติกส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกของคนกรุงเทพมหานคร เป็นไปตามสมมติฐานการที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคคลที่มีความรู้ในการจัดการขยะพลาสติกสามารถนำไปสู่การมีวิสัยทัศน์และมุมมองที่กว้างไกล ทำให้เกิดความเข้าใจในประเด็นปัญหา การแก้ไขในเรื่องขยะพลาสติกได้ นำไปสู่การปฏิบัติ หรือพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกที่ถูกต้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ วันวิสาข์ คงพิรุณ, สรัญญา ถีป้อม, วิโรจน์ จันท (2560) (Khongpirun, W., S.Thiphom and W. Chanthorn., 2017) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะในหมู่บ้านโป่งปะ ตำบลแก่งโสภา อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก พบว่าความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน

ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะพลาสติก ประกอบด้วย การรับรู้ข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางโทรทัศน์ บุคคลที่มีชื่อเสียงบุคคลใกล้ชิด และคู่มือ/แผ่นพับ ส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกของคนในกรุงเทพมหานคร เป็นไปตามสมมติฐานการที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคคล ที่ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับจัดการขยะพลาสติกจะเป็นการเพิ่มประสบการณ์ ข้อมูลข่าวสาร มีการนึกคิด และตระหนักถึงสิ่งที่ได้รับรู้มา รวมถึงอาจได้รับการโน้มน้าวจิตใจได้ เช่น การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากบุคคลที่มีชื่อเสียงและบุคคลใกล้ชิด ซึ่งอาจเป็นบุคคลที่ตนเองชื่นชอบหรือสนใจ ก็จะนำไปสู่การปฏิบัติรวมถึงพฤติกรรม

การจัดการขยะพลาสติกที่ดีขึ้นสอดคล้องกับงานวิจัยของเปรมมิกา ปลาสุวรรณ (2549) (Plasuwan, P., 2006) ได้ศึกษาการรับรู้และปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ต่อการจัดการขยะพลาสติกของประชาชน เขตตำบลน้ำแพร่ อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าปัจจัยด้านการศึกษา การได้รับข่าวสารจากองค์กร บริหารส่วนตำบล จากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข และจากหนังสือพิมพ์ มีผลต่อการรับรู้ต่อการจัดการขยะ พลาสติกของประชาชน

ข้อเสนอแนะในงานวิจัย

จากผลการวิจัยที่พบว่าทั้งสองปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะ พลาสติก และด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะพลาสติก มีอิทธิพลทางบวกกับพฤติกรรมการ จัดการ ขยะพลาสติกของคนกรุงเทพมหานครเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกนั้น ผู้วิจัยขอเสนอ แนวทางการดำเนินงานดังนี้

1. ด้านความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะพลาสติกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการส่งเสริมให้ ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะพลาสติกในทฤษฎีต่างๆ คือ ด้านการลดปริมาณพลาสติก ด้าน การนำพลาสติกมาใช้ประโยชน์ ด้านการคัดแยกขยะพลาสติก ด้านการกำจัดขยะพลาสติก รวมถึงสาเหตุและ ปัญหาของขยะพลาสติก เช่น การทำคู่มือหรือแผ่นพับแจกจ่ายให้กับประชาชนโดยอาจทำทั้งรูปแบบ ภาษาไทย และภาษาอังกฤษเพื่อให้เกิดความทั่วถึงของข้อมูลและความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกัน เนื่องจากใน กรุงเทพมหานครนั้นไม่ได้มีแต่คนไทยเท่านั้นแต่ยังมีนักท่องเที่ยวและผู้อาศัยเป็นชาวต่างชาติด้วย โดย เนื้อหา นั้นควรครอบคลุมเรื่องเกี่ยวกับขยะพลาสติกรวมถึงการจัดการต่างๆ เช่น ขั้นตอนการแยกขยะ พลาสติกที่ ถูกต้อง การทิ้งขยะให้ถูกประเภทของถังขยะ การนำพลาสติกกลับมาใช้ประโยชน์รวมถึงการรีไซเคิลที่ถูกวิธี เป็นต้น เมื่อประชาชนมีความรู้ก็จะนำไปสู่พฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกที่ดีขึ้น ปัญหา ขยะพลาสติกก็ น่าจะลดลงและเป็นอีกทางหนึ่งที่จะช่วยให้ประเทศมีการจัดการขยะพลาสติกได้มี ประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะพลาสติก ควรมีการณรงค์ ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะพลาสติก ให้ทั่วถึงแก่ประชาชนทุกระดับชั้น ผ่านช่องทาง โทรทัศน์ บุคคลที่มีชื่อเสียง บุคคลใกล้ชิด และคู่มือ/แผ่นพับ เช่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการณรงค์ หรือ เพิ่มเนื้อหาเกี่ยวกับสาเหตุ ปัญหา รวมถึงการจัดการขยะพลาสติก ผ่านโฆษณาในรายการโทรทัศน์ การร่วมกับ องค์กรเอกชนโดยให้บุคคลที่มีชื่อเสียง เช่น ดาราที่มีความน่าเชื่อถือ เป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ ข้อมูลซึ่งทำ ให้ข้อมูลมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น รวมถึงให้ความสำคัญในระดับสถาบันครอบครัวเพื่อให้มี การถ่ายทอด ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องผ่านบุคคลใกล้ชิด เนื่องจากบุคคลใกล้ชิดมีแนวโน้มที่จะเรียนรู้ รับ ฟัง แล้วปฏิบัติ ตามมากกว่าบุคคลอื่นทั่วไป

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. การศึกษาวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะประชาชนที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครเท่านั้น ควรมี การศึกษา ในพื้นที่จังหวัดอื่นเพิ่มเติม เพื่อเปรียบเทียบผลการศึกษา ซึ่งอาจแตกต่างกันไปตามสภาพสังคม วัฒนธรรมของ แต่ละพื้นที่ เพื่อนำผลที่ได้ไปวางแผนการดำเนินงานหรือการกำหนดนโยบายภายในประเทศ ต่อไป

2. ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะพลาสติก รวมถึงใช้วิธีการศึกษาที่หลากหลาย เช่น การสัมภาษณ์ การสังเกต การใช้แบบบันทึกพฤติกรรม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดและเป็นข้อมูลเชิงลึกมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กียรติยศยิ่งยง. (2549). การจัดการความรู้ในองค์กรและกรณีศึกษา. กรุงเทพฯ: มิสเตอร์ก๊อปปี้.
- กรมควบคุมมลพิษ. (2560). (ร่าง) แผนจัดการขยะพลาสติกอย่างบูรณาการ พ.ศ. 2560-2564. 22.
- กรมควบคุมมลพิษ. (2560). (ร่าง) Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. 2561-2573. 7-15.
- กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ. (2562). Bioplastic ในสิงคโปร์. สืบค้น 2 ธันวาคม 2562, จาก https://www.ditp.go.th/ditp_web61/article_sub_view.php
- คณะอนุกรรมการบริหารจัดการขยะพลาสติก. (2561). ร่างแผนปฏิบัติการแผนจัดการขยะพลาสติก (2561-2580). เอกสารประกอบการประชุม วันที่ 26 ธันวาคม 2561
- ชลดา คอนแสง. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการคัดเลาทางสังคมกับพฤติกรรมกาทิ้งขยะอันตราย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช
- ณัฐวิวัฒน์ นิมิตมงคล (2559). พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตสวนหลวง จังหวัดกรุงเทพมหานคร. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา
- ณัฐรตี คงตัน. (2546). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- เปรมมิกา ปลาสุวรรณ. (2549). การรับรู้และปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ต่อการจัดการขยะพลาสติกของประชาชน เขตตำบลน้ำแพร่ อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ผกาภาศ รินรักษา. (2559). ความรู้ทัศนคติและพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในเขตตำบลหนองเหียง อำเภอพนสนิม จังหวัดชลบุรี. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา
- เพียงเพ็ญ ศรีวิโรจน์. (2552). พฤติกรรมการทิ้งขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2555). การพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูด้านการแปลงหลักสูตรสู่การเรียนรู้. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัยมหาวิทยาลัยศิลปากร, 4(2), 10-24.
- วันวิสาข์ คงพิรุณ, สรัญญา ถีบ่อมและวิโรจน์ จันท. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะในหมู่บ้านโป่งปะ ตำบลแก่งไสภา อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก. วารสารวิชาการสาธารณสุข, 26(2), 1.
- สำนักบริหารการทะเบียน. (2561). จำนวนประชากรในกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2561 จำแนกตามอายุและเขต. สืบค้น 11 ธันวาคม 2562, จาก http://stat.bora.dopa.go.th/new_stat

Geyer, R., Jambeck, J.R. and Law, K.R. (2017). Production, use, and fate of all plastics ever made. *Science Advances*. 3(7) DOI: 10.1126/sciadv.1700782 ;
<https://www.greenpeace.org/usa/keyfacts-about-plastic-pollution/>

Taro Yamane. (1967). *Taro Statistic: An Introductory Analysis*. New York: Harper & row.

Translated Thai Reference

Chalada Konsaeng. (2013). The relationship between socialization processes and hazardous littering behavior. Bangkok: Sukhothai Thammathirat Open University. (in thai).

Department of International Trade Promotion. (2019). Bioplastic in Singapore. Retrieved 2 December 2019, from https://www.ditp.go.th/ditp_web61/article_sub_view.php

Kirati Yingyong.(2006). Knowledge management in organization : case study. Bangkok: Mistercopy. (in thai).

Nattawat Nimitmongkol. (2016). Behavior on Waste Management among People Living in Khet Suanluang, Bangkok. Chonburi: Burapha University. (in thai).

Nattharadi Kongdan . (2003). Factors affecting behavior of waste management people in Min Buri District Bangkok(Thesis). Bangkok: Ramkhamhaeng University. (in thai).

Phakamas Rinruksa. (2016). Knowledge Attitudes and Behaviour on Waste Management in Nonghieng Sub-District Amphur Phanatnikom Chonburi Province. Chonburi: Burapha University. (in thai).

Phiangphen Sriviroj.(2009).Waste Disposal Behavior of Households in Phitsanulok Municipality. Khon Kaen: Khon Kaen University. (in thai).

Pollution Control Department.(2017). Integrated plastic waste management (2017-2021). 22. (in thai).

Pollution Control Department.(2017). Thailand's Roadmap on Plastic Waste Management 2018-2030. 715. (in thai).

Premmeka Plasuwan. (2006). Perception and Factors Affecting Perception on Plastic Waste Management of People in Namphae Subdistrict, Hang Dong District, Chiang Mai Province. Chiang Mai: Chiang Mai University. (in thai).

Subcommittee on Plastic Waste Management. (2018). Drafting the action plans for Plastic Waste Management(2018-2037). Conference papers. Retrieved December 26, 2018. (in thai).

The Bureau of Registration Administration. (2018). Population in Bangkok 2018 by age and area. Retrieved 11 December 2019, from http://stat.bora.dopa.go.th/new_stat

Wanwisa Khongpirun, Sarunya Thiphom and Wirot Chanthorn. (2017). Factors Associated with Waste Management Behaviors among Pongpa Village, Kaeng Sopha Sub-district, Wang Thong District, Phitsanulok Province, Thailand. *Journal of Health Science*, 26(2), 1. (in thai).

Wichai Wongyai. (2012). The development of teacher development model in the transformation of curriculum to learning. *Silpakorn Journal of Research Sciences*, Silpakorn University, 4 (2), 1024. (in thai).